

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 "
Negyedévre — — — — — 2 "
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Hosszu Vazul

Dr Hosszu Vazul szamosújvári gr. kath. püspök halála az egész városban mély részvétet váltott ki. Péntek reggel futott szét a szomorú hír, hogy a buzgó és fáradhatatlan egyházfi Budapesten meghalt. Mindjárt megszólaltak a város harangjai. A városi tanács két tagja felútazott Budapestre, hogy a holttest hazaszállításáról gondoskodják. A középületeken és a templomok tornyain gyászbölgők lengtek. Mindenki csak a püspök-ről beszélt.

A gör. kath. templom belsejét feketébe iltóztatták és vasárnap reggel 9 órakor az egész város közönsége, a gimnázium és a román iskolák s nevelőintézetek növendékei kivonultak az állomáshoz. A vonat két órai késéssel érkezett be és 12 órakor állott meg a pályaudvaron. Ugyanezen vonattal érkezett dr. Radu Demeter nagyváradi és dr. Frentiu lugosi püspök is.

Dr. Frentiu a helybeli papság élén a vasúti kocsihoz ment, melyből a koporsót kiemelték.

Rövid szertartás után megindult a gyászmene. A gör. kath. templom ajtajában Radu püspök magas szárnyalású beszéddel fogadta volt püspök társát.

Január 17-én 9 órakor gyászmisést celebrált Radu püspök. Aztán elhelyezték a templom kriptájába a holttestet, honnan majd Mikolába fogják átvinni. R. I. P.

A háború kihasználása.

III.

A kihasználások további során jön a Mária Kongregáció a megfelelő szakosztályokkal, már azért is: mert soha a kongregáció életrevalósága, eszméinek igazsága, szépsége, hasznossága annyira ki nem tűnt mint ma, a háború folyamán. A kongregánista harcos a legjobb katona; a kongregánista ápolónők a legkitünőbbek és legönfeláldozóbbak. Azok az elvek, amelyeket a kongregációban tanultunk nagyrabecsülni, már úgy alakítottak át bennünket, hogy a legnagyobb veszély és a legnehezebb feladatok egyszerre készen találtak valamennyiünket. A kongregánista ellenkezés nélkül ment a frontra, az ápolótermekbe, az üdítő állomásokra. De nemcsak a jelennek, hanem a jövőnek gondo-

lata is indítson a kongregációs zászló lelkes követésére. A romok fölött új életnek kell sarjadnia s ennek az új életnek tartalmat, helyes irányt, fejlődésképességet adni: a mi feladatunk, a miénk, akik a krisztusi életprogramnak a valóságban való érvényesítését szorgalmazzuk. Mitőlünk fog függni nagyrésben, hogy az a hatalmas úszerű nekilendülés minálunk a krisztusi élet erejében fog-e érvényesülni, hogy keresztény, hűvös, erkölcsileg tiszta lesz-e a haza új ábrázata? (Mária kongregáció IX. 1.)

Azután jön a Kath. Népszövetség, amelynek az intelligencia katolikus nevelésében olyan hatalmas szerepet jutott Hailer István. A Népszövetség nagyra van hivatva, az igaz, de jelenlegi berendezkedésével, felkarolásával, nem mondom programjával — nem eredményezi azt, amit tőle várunk. És pedig azért, mert nálunk (Erdélyben) széles vonalon a csödbe jutott, vagy juttatták vagy egyszerűen füzetterjesztő szövetségé lett.

A kongregációk telítessenek minél több intelligens embert mélyeséges katolikus hittel és meggyőződéssel, öntsenek beléjük lelkesedést és szeretet a katolikus mozgalmak iránt. A Népszövetség a maga munkájával azon lesz, hogy ennek az in-

Háborus tél.

Várom, várom egyre várom
A tavaszt, a kék eget,
Bokor alján az ibolyát,
A víg madáréneket;
Enyhe légben a pacsirtát,
Mely felettünk szántogat,
S himes réten gyermeknépet,
Tarka, szép virágokat.
Oh ez a tél! Mily kietlen,
Szomorú a láthatár,
Fejem felett száguld, károgo
A sok csúnya gyászmadár.
A vihar, mint bős bosszorkány,
Táncol a hegyormokon
S éljente rémmesét mond
Rút, ijesztő hangokon.
Rómesét mond éljente
És az álvó felriad,
És az árnyak el nem ülnek,
Bárha két a viradat.
Messzeségből ágyú döbben,
Gtt a hegyek omlanak.
Kajta, rajta! Hangzik egyre
S rohannak a bős hadak.

Tűz kivillan, falvak égnek,
Csaitognak a fegyverek,
Iszonyatnak réme tombol.
A földgolyó nyög, remeg.
Csak a halál sápadt arca
Jár, kel a sok rom között,
Csak a halál, — mert az élet
Meghalt, vagy elköltözött.

Mint a tépett madár szárnya,
Fenn úgy lóg a rongyfelhő,
Fehér havat ont magából
S szeny az is, amíg lejjő.
És a szenyben és a sárban
Sok bús árnyék jár, mozog,
És a szenyben és nyomorban
Sok megtört szív felzokog.

Csonka hovéd tipeg amott,
Tegnap még hős katona,
Most vad harcok martaléka,
S elárvultak rokona.

Harcolt északon és délen,
Hőben, fagyban, zord tájon
S hogy kidőlt a csatasorból,
Megiött mégis iellábon.

Emít mennek, egyre mennek
A bokrétás legények,

És csak jönnek, egyre jönnek
Csonkán, bénán szegények.
Egyre mennek, egyre jönnek, —
Idegenben sok a sír,
Itthon sok az özvegy, árva;
Gyermek és agg zokog, sír.

Hess, ti árnyak! Ronda varjú
Vidd el ezt a csúf telet;
Nap kisüssön, puha szárnyon
Jöjjön a szép kikelet.
Harang csendül, ima zendül,
S elülnek a vad harcok,
Földre száll a béke csókja,
S vidulnak a bús arcok.

Várom, várom, egyre várom
A tavaszt, a kék eget,
Bokor alján az ibolyát,
A víg madáréneket;
Enyhe légben a pacsirtát,
Mely felettünk szántogat,
S himes réten gyermeknépet,
Tarka, szép virágokat.

Bálinth György.

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek ruhák,
zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

telligenciának biztosítsa a szabadságot az életben azzal, hogy megszerzi számára a katolikus nép támogatását. Ilyenformán végeznék a Mária Kongregáció az előmunkálatokat a Népszövetség s a katekézis a Mária Kongregáció számára. Ez is egy program, amely fokozatosan halad a keresztvetéstől — sajnos, itt kell kezdeni, egészen a hitnek bátor megvallásáig.

A sajtókérdést is megemlégettem. Sokat mulasztottunk és mulasztunk e téren. Napisajtóink munkásai hivatásuk magaslatán állanak, de könnyebb háborút folytatni pénz nélkül, mint magyar földön katolikus napilapot szerkeszteni és kiadni. Hisz ennek irodalmi nivó, modernség, tartalom és terjedelem szempontjából nemcsak versenyképesnek, de elsőrendűnek kellene lennie, mert csak így képes hódítani, különösen a háború alatt, amidőn az újságolvasás szenvedélyé vált, amidőn falusi ember is újságot — „Estet”, „Szabad szót” sőt „Napot” is járát.

Mielőtt befejezném a mondanivalót, még valamit a katolikus intelligencia nevelésének problémájával kapcsolatban. Sok alapos, tartalmas hozzászólást olvastam. Ezek hatalmas szerepet juttatnak a középiskolának. Lehet is, csak hogy Katona János szerint „melyik az a kath. iskola Magyarországon, amelyről ellehetne mondani, hogy az életbe kath. intelligenciát szállít.” Ellenkezőleg: Egyháznak legnagyobb ellenségei iskoláinkból kerülnek ki.” Kemény vád, de mindezt ideig cáfolatát nem olvastam. Nevelni e Nevelőket, ez a legfőbb resztaurációs gondolat.

Szó esett vita közben az ifjúsággal szemben tanúsított jótékonyaságról is. Ezt a fogalmat is alapos revízió alá kell venni. Mert a kath. Egyház sok jót tett eddig, annélkül, hogy megnézte volna, kiket tesz jót. Most azonban olyan a helyzet, s ezt nem látják helytelenül adakozók, hogy a fölsegítettek már segélyezéseik alatt ölügetik a nyelvüket az Egyházza.

Ott áll Dr. Vass József nagyon egészséges indítványa, amely a magyar nép fiait akarja a középiskola padjaira beültetni és pedig minél nagyobb számban. Igen, de ide nagy és sok áldozat kell, mert a magyar nép fia e hazában segítségre, támogatásra szorul. Jó, de azt mondja Vass: „semmi áldozattól nem szabad visszariadni.” Ez igaz! De mit csináljunk, ha a magyar nép fia elől elveszi az alapítványt, elveszi a kenyeret egy olyan, aki nem is szorul rá s nem is érdemli meg? Sürges-sük akkor a revíziót! Jó! Láttam kísérletet, de értesültem a vereségről is. Nálunk a székelyföldi gimnáziumban kezd fogyni a székely elem. Nem jut segélyhez. Előnyben részesül egy székely község nem székely jegyzőjének fia, hozzá egyetlen fia, aki nem szorul rá a segítségre, de nem is érdemli meg. Nem szorul rá, mert egyetlen

fia az apjának, aki a háború alatt itthon volt, a katonaságnak szénát szállított, ebből tetemes vagyont szerzett. De nem is érdemli meg, mert mint az Egyház ellensége él és működik, gunyolódik s a falú népét rongja szóval és példával. Nem vád ez, hanem igazság. Ennek az úrnak a fia katolikus alapítványon van s növekedik az Egyház ellenségévé. (Vasárnap mise alatt csak kerékpározik a templom előtt.) Amidőn a Státus alapos információk alapján felszólította, hogy az alapítványról mondjon le egy a háború alatt árvaságra jutott gyermeke javára, akkor teljesítette a feladat, a vármegyét nem is egyszer, kálviniástással fenyegetőzött, hatósági bizonyítvánnyal igazolta szegénységét, hatósági bizonyítvánnyal merészkedett igazolni, hogy Istenfélő, katolikus lélek. Sikertült neki. Az egyházi ügy elkönnyelhetett egy arculesapást. Ez egy eset, de nem az egyetlen! Igaza van Katona Jánosnak, amidőn a revíziót sürgeti, csak nehogy ő is arculesapást nyerjen a sürgetésért!

Ime egy néhány gondolat a háború kihasználásáról. Lehetséges a kihasználás — ezen már túl vagyunk — sőt nagyon is szükséges, mert különben a háború alatt is, a háború dacára is igazat kell adnunk dr. Vass Józsefnek, aki azt írja: „Kath. intelligenciát kerestek? Én sirva keresem a magyar keresztény intelligenciát és könyveim hullanak azokra a romokra, amiken látom kell az egyetemre kerülő ifjúságon keresztül az intelligens magyar családok nemzeti, keresztény mivoltát.”

Szükséges a kihasználás, mert különben sirva kell keresnünk a katolikus intelligenciát s még jobban sirnunk a keresés eredménytelensége fölött, igen, mert ott tartunk máma, hogy — nem félek kimondani — a többség csak turkál az evangéliumban.

Szükséges a kihasználás! Igen! és pedig hic et nunc, mert most kell megfeszíteni minden erőt, amidőn Katona János szerint „még a legrothadtabb lelkek is küzdöttek, szenvedtek egy igazabb világért.”

V a s.

Hol legyen a nemzeti fogadalmitemplom?

A nemzeti fogadalmitemplom terveiből már eleve néni partikularizmus tapad. A gyakorlatias érzésű budapesti és esztergomi hatóságok szívesen veszik, ha a nemzet áldozatkészen templomot emel, de lefoglalják egy szűkebb cél: a pesti templominség megszüntetésének céljára. S ha a nemzet részen nem áll, könnyen megeshetik, hogy a nemzet monumentális erő kifejtésének és mely hálájának symbolumát valahol a Tömő utca vagy Bokréta-utca szürke házsoraiba ékelve kereshet-

jünk. Bármennyire fontosnak tartjuk azonban az ország fővárosának erkölcsi szintjét, a nemzet egyetemessége szempontjából nem járulhatunk ahhoz az ötlethez, hogy a tervezett épület pesti partikuláris célokra szolgáljon. Azt akarjuk, hogy a nemzet fogadalmitemploma a magyar vitészségnek, erőfeszítésnek; Isten iránt érzett hálánknak, engesztelő vágyunknak köben kivirágzó világszép emléke legyen. Lobogjon benne az örökös adorató lángja megkérlelésül, hálából és könyörgésül. De ennek a pompás monumentumnak nem szabad a szürke Pest kötengerébe elrejtőznie, tér, levegő, magaslat kell neki, ahonnan mint örökös Glória és szakadatlan Miserere nyuljon a magasba. Úgy kell megépítenünk, mint a hogy a bécsiek építették Votivkirchejüket, ahogy a németek építették Wallhallájukat s a lipcei Völkerschlacht Denkmalt, ahogy a franciák a marseillesi Notre Dame de la Gardeot s a párisi Montmartre bazilikát, ahogy a pápák a Szent Péter templomot: megfelelő térségen s lehetőleg magasra. Nálunk e célra nem kell sokat keresgélni. A Gellérthegy ormán magasán is, esőndben is volna a nemzet fogadalmitemploma. Lábai alatt, a hegyoldalában örökké felejtethetetlen királyné asszonyunknak, Erzsébetnek teltér márványemléke, mélyen alatt a Dunának lágyan szongó hajjai s kelet felé, amerre a szem ellát, az aranykalászos, ékes magyar rónaság, ahonnan harcba szálltak Lengyelországnak, a szerb hegyeknek s az Isonzo völgynek diadalmas magyar hősei. Amint őrt áll égbennülő toronyaival az imádságnak és emlékezésnek ez a hajléka Nagymagyarország felett, felejtethetetlen látvány lesz a Pestet járó magyarnak — idegemek egyaránt.

Három interpelláció.

Az első sajnáljuk, a másik kettőt szükségesnek tartjuk.

Kár volt a Szekfü ügyet az országházba vinni! Egyáltalában kár azt az egész könyvet olyan tragikusan felfogni. Rákóczy szépsége, tiszta alakján sem egyvási ellenségei, sem késő gáncsolói foltot nem ejthetnek. Nem szabad, nem lehet lelkünkhez férköznie annak a kétségnek, hogy hátha igazat írt az a kis levélváros s romba kell dőlnie szívünk egyik bálványának. Az Akadémia kiadta könyvnek tévedéseit, melyekről sokan hallottak, de melyeket kevesen olvastak, megcáfolták az akadémikusok. Szekfü pedig nem kell üldözőbe venni s halálra hajszolni. Vajjon olyan túlságos sokan vagyunk, hogy a magyarság munkásai közül bárkit is nélkülözhetnénk? Vétség a harmonikus, családlás hazaférzés ellen az is, hogy a szerény, érdemes ősz Thallóczyt Szekfü

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Cimnyomással ellátott hivatalos levélborítékok
(100 darab 1 kor. 20 fillértől.)

Devocionális cikkek (rózsafüzérek, feszületek szentképek stb.) !!! Jutányos árban !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég. Irodai szükségletre mindenemű papírok és írószerek kaphatók: a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Gyula miatt nyelvük hegyére vették a mi jóhiszemű, de igen szaporán itélő embereinknek.

A másik két interpellációra azonban nagy szükség volt. Aki a sorok között olvas, észrevehette, hogy tulajdonképpen a miniszterelnök is igazat adott a két képviselőnek. Mélyen leszállította a Conrádról megjelent két könyv értékét. Kétségtelenül nem azért, mert rossz a stílusuk, hibás a szerkesztésük, hiányos az anyaguk — hisz az egyiket a világhírű Pastor, akadémiai tagja írta, — hanem azon politikai világnézet miatt, mely soraikba centralistik fömmtartotta a miniszterelnök a centralistikus törekvésekre mondott megbélyegző, éles állítását s nem tért ki az elől sem, hogy probatis probandis ez akár Conrádra is alkalmaztassék. Szemrecsányinak felvele sajnálkozással állapította meg, hogy a magyar zászlón, címeren, önérzeten — hátul, a front mögött, ahová már mindenki el mer menni, sérelem esett. S ha egyes tényekre vonatkozólag correcturával szolgált is Tisza, a bebizonyított tények orvoslását ígérte. Ez más szóval annyi, hogy ő sem hajlandó mindenbe belenyugodni, amit nyugoti szomszédaink a háború folyamán a magyar állammal szemben elkövetnek. Ha osztjuk is a miniszterelnök felfogását a tónusra vonatkozólag, mert végre nem használhat a nemes magyar nemzet legrégebbi ellenfelével, az osztrákkal szemben sem éles hangot, nem osztjuk véleményét a két felszólalás alkalmosságát illetőleg. Ovatosságra serkent a múlt tanúsága és a jelen tapasztalása egyaránt. Mária Terézia trónjának önzetlen megszilárdítása után következett a nagyon átlátszó centralizáció, mely II. József alatt sikeresen megbukott; a napoleoni háborúk folyamán tanúsított, szinte megfoghatatlan hűségünk és eléggé nem is méltányolt hadi teljesítményünk után I. Ferenc és Metternich izléstelen és szerencsétlen centralizációja köszöntött be. A jelenben pedig szemben a németiség megkülönböztetett tiszteletével. Ausztria olyan inzultusokra ragadhatja magát, melyeket szó nélkül hagyni gyöngeség s a melyek után igen nagy önmegtagadásba kerül teljesíteni a sanctio pragmaticában vállalt kötelezettségünket.

Kath. Gyermekvédelem.

Az 1915. évben e célra a következő adományok érkeztek az esperesi kerületek-ből:

Aburdányai 18 K., Hegyaljai 33 K., Brassói 21 K., Brassói r. kath. leányiskola 50 K., Szeben—fogarasi 2 K., Alesiki 30 K., Felcsiki 20 K., Gyergyói 28 K., Kézdi-orbói 60 K., Kolozs—dobokai 30 K., Kisküküllői 22 K., Marostordai 54 K., Erzsébetvárosi 8 K., Belsőszolnoki 32 K., Tordaaranyosi 10 K., Udvarhelyi 16 K., Hunyadi 30 Kor. Összesen 464 korona.

Ezzel szemben a központi egyesület adománya 1100 korona volt, mely összegét öt árva és két hadiárva nevelésére fordított; kik mindnyájan a kolozsvári Szt. Antal árvaházban vannak elhelyezve. Kettő felsőbb iskolába jár. Midőn főtiszt. paptestvéreim szíves támogatását hálásan köszönöm, azt jövőre is szeretettel kérem, különös figyelmükbe ajánlva kegyelmes

főpásztorunk intézkedését, mely szerint a beiratáskor az iskolai könyvtár gyarapítására beszédett fillérekből a 2 kor. tagdíj kifizethető, melynek fejében kapja minden iskola könyvtára az egyesület kiadványát, mely sok, a gyermeki lélekre igen tanulságos cikkeket tartalmaz s a nevelők is nagy hasznát vehetik. Ezzel a gyűjtés kérdése, főképp az inséges időkben megoldást nyer.

Több helyen (Brassó, Kézdiszentkereszt) az ifjúsági előadások jövedelméből részesítik a gyermekvédelmet.

Egyesült jóakarral segítségük a keresztény szeretet ezen áldozatos intézményét. Gyulafehérvár, 1916. január 16.

Balázs Ferenc
e. m. igazgató.

H I R E K.

— **Kinevezés.** A főpásztor dr. Jakubek István lelkiigazgatót segédtanfelügyelővé nevezte ki. Gratulálunk.

— **Egyházmegyénk papjai közül** a következők teljesítenek katonai szolgálatot: Fuchs Gusztáv, (kitüntetve.) Lakatos János (kitüntetve), Szécs Albert, Márton Béla (kitüntetve), Badilla János (kitüntetve), Jellmann Gyula (kitüntetve), Simonfi József, Kovács Balázs, Péter János (kit.) Kun László (kitüntetve), Hollanda János, Dézsi Lajos, Korbul Ignác (kit.), Boér Károly, Floznik György dr., Varga János, Vorbuchner Adolf, Soó Dénes, Wéger Lajos, Ujlaky János, Brassay Imre, Jenáki Ferenc dr. Kende János, Gál Tamás.

Helyi szolgálatot teljesítenek: Meisel József, Noszko Béla. Orosz fogságban van Kapcza József.

— **A Karitás felépítésére adakoztak:** Ujlaky János tábori lelkész 10 K., N. N. 20 K., X. Y. 10 K., Badilla János tábori lelkész 20 K. A jószívű adakozókra az Ég áldását kérjük.

— **A papnevelő intézeti nagy könyvtár** alapra Soó Dénes tábori lelkész 20 koronát küldött. Hálás köszönet érte.

— **A gyulafehérvári leánykongregáció** január 18-án kísérte ki a temetőbe legelső halottját, a kis M a y e r Irmát, aki életében mintaképe volt a buggó kongregánistának és ezért megnyerte Istentől a szép halál kegyelmét. Megnyugszunk a Mindenható akaratában, de mégis érezzük, hogy szívünkben beszél a költő, mikor ezt mondja:

„Né esodald meg ősszel levél lehullását.
Hervadt virág hogy ha hűs babokba leluh
Hisz természet végzi saját hivatását.

De ha hullni látod tavasz szép virágát,
Ez már fáj a szívnek kimondhatatlanul.”

A gyászmisén a kongregáció tagjai is megjelentek és szentáldozásukat ajánlották fel a kedves halottért.

— **Nagyágon** a múlt héten egy román anya három gyermeknek adott életet. Azonban mind a három rövid idő múlva meghalt.

— **A sok vonatkozásnak** az egy smpár az oka. Bár négy vonalon futhatna az erdélyi borviz, ditróit, márvány, mészkő, petrozsényi szén a Nagyalpöld felé s bár négy smpáron roboghatnának hangos énekszóval magyar katonavonatok, ha ke-

let felől ellenség támadja a szent magyar határt! Se vasút, se erőd! Mig Tiroit 230 erőddel rakták meg az olaszok ellen, nekünk Erdélyben egy se jutott. Pedig erre felé is volna ellenség bőven.

— **A keresztény gyermekvédelem** támogatása, tekintettel a háború árváira, különös erkölcsi kötelesség minden jó katolikus s hazafinak.

— **Sok magyar birtok** veszítette el gazdáját a háborúban. Egyház és állam, jegyző és tanító törekedjenek arra, hogy a gazdájátvesztett birtok ne kerüljön a nettzet ellenségeinek kezébe.

— **Hangverseny Fogarason.** A helybeli cs. és kir. tartalékkórház f. h. 15.-én a Transylvania szálló nagytermében a kárpáti falvak felépítésére kiválóan sikerült és valóban művészi esemény számba menő hangverseny rendezett. A közreműködők; Janura Zseni (zongora) Pap Miklós, honvéd huszárhadnagy (zongora) a kis 12 éves Mátyás Edit (hegedű) Héjas Pálné (ének) és dr. Coppony János, hadapród örmester a wiesbadeni opera hőstenora, olyan élvezetben részesítették a fogarasi közönséget, amilyenhez eddig ilyen mértékben még sohasem jutott, de amellyel bármely főváros műértői is teljes mértékben meg lehetnek volna elégedve. A kísérőrejl finoman és díszkréten Sorea Mária és Thierfeld Cecilia gondoskodtak. A hangverseny jövedelme 1200 K. volt.

— **Szűz Mária Virágos Kertje** kapható kötve 1 K.80 fill.-ért. A pénz előleges beküldése ellenében bérmentve küldi Péter Antal teol. tanár. Gyulafehérvár.

— **Nyomatvány áremelés.** Az osztrák és magyar papírgyárosok január hó elejével újabb 30 százalékkal emelték a papírárat. Ezzel a háború óta beállott papíráremelkedés meghaladja a 130 százalékat. Ezenkívül nagyban megrágtak a nyomtatványok készítéséhez szükséges összes anyagok és a munkások is háborus pótlék címen magasabb fizetésben részesülnek. E kényszerhelyzetből kifolyólag a vidéki nyomdatulajdonosok is elhatározták a nyomtatványárak emelését. A nyomdatulajdonosok hosszú ideig viselték a nyers anyagok stb. áremelkedéséből előállott többletköltséget, ezen emelkedések azonban most már oly mértéket öltöttek, hogy saját létfenntartásuk szempontjából elkerülhetetlen ezen nyomtatványár-emelés.

TRODALOM.

— **A háború belülről nézve.** T ú r i Béla az Alkotmány felelős szerkesztője, a kiváló publicista, összegyűjtötte a háború folyamán írott különböző cikkeket, amelyek egy izléses kiállítású, vaskos kötetben a karácsonyi könyvpiacon láttak napvilágot. A háborúnak már nálunk is gazdag irodalma támadt és mégis ez a könyv a háborús irodalomban megkülönböztetett figyelemre, érdeklődésre tarthat számot. Politikások, tudósok, szépírók, haditudósítók után jön a modern, nagykaliberű újságíró, a széles látókörű publicista, aki új szempontokkal világítja meg a nagy idők vétes küzdelmeit és akinek írásában a hivatott politikus, a vérbeli író, az elmélyedő filozófus elme fényes kvalitásai revelálódnak.

Érdekes mozaikot állított össze, amely a napi sajtó megvilágításában maradó értékű, jellemző képét adja a háborúnak. A könyv egyes részei más-más témakörben mozognak, de azért szerves összefüggés van közöttük. Az egyes fejezetek címei: I. Németország a háborúban; II. A kettős orosz lélek; III. A pápaság és a háború; IV. Napról-napra, már jelzik, hogy a háború gazdag témaanyagából olyan kérdéseket ragadtott ki, amelyek felette alkalmasak a távol folyó nagy küzdelmeket, világtörténelmi eseményeket itthonról, belülről, a polgári társadalom nézőpontjából megvilágítani. A kötet megrendelhető a Püspöki Lyceumi könyvnyomdánál vagy a kiadónál: „Élet” irodalmi és nyomdai r. t., Budapest, I. Fehérvári-út 15. Ára 3.50 K.

— **A magyar föld.** Irta **Wenninger Mátyás.** Szerző, ki nyugalmazott gazdatiszt s így a gazdasági életben bő ismeretekkel bíró férfi, e könyvében a magyar gazda azon tennivalóiról ír, melyek reá a mai világháború után várnak.

Tárgyát nagy érzékkel kezeli s különösen annak háborús vonatkozásait bírni nagy értékkel. A könyvhöz Giesswein Sándor dr. irt tartalmaz előszót s a Szent István Társulat bizományában jelent meg. Ára 2 korona; kapható a Püspöki Lyceumi könyvnyomdánál Gy.-fehérvárt.

— **Gyermek-szindarab márciusi ünnepélyre.** Az igazán jó és hatásos gyermek-szindarabok mintaképe lehet a „H a r c o s i d ő k” című három felvonásos gyermekjáték, amely hazafias történetével és kedves jeleneteivel márciusi ünnepélyekre, főleg iskolai színelőadásokra kiválóan alkalmas. A kis szindarabot Kárpáti Endre hírlapíró írta és a Dunántúli Hírlap kiadásában jelent meg Győrött. Egy példány ára 40 fillér. Az összes szereplők részére szükséges 10 példány ára portóval együtt 3 korona.

— **Uj Magyarország, ifjúsági regény a világháborúból.** Irta **Blaskó Mária.** Ezt a külsejében is tartalmában is figyelemre méltó könyvet egy nagyon finomlelkű és művészi tollú író írta, aki a világháború forgatagában özőnlő témák egyik legérdekesebbjét merészkedett megragadni: milyen tükkörképet vetít a világháború a gyermeki kedély tiszta felületére? A felelet e jeles ifjúsági könyv nagyfokú írói és nevelői följénységéről tanuskodik. Újabb ifjúsági irodalmunk legjelentősebb műveinek egyike az „Uj Magyarország”, mely a Szent István Társulathoz jelent meg művészi köntösben s a Stefanum nyomda előkelő nyomásában 4 koronáért kapható.

— **Hitvédelmi füzetek.** Régen érzett és megszenvedett hiányt pótoló a budapesti Magyar Egyházirodalmi iskola, midőn egyszerre három kiváló ismeretterjesztő és hitvédelmi füzetet lépett a közönség elé. A füzetek címei: Az ember lelke. (1.sz.) Élet a halál után. (2.sz.) Az Egyház küzd és győz. (3.sz.) Mindhárom eredetileg a német kath. népszöv. kiadásában jelent meg s néhány év alatt több százezernyi példányban szétkapkodták s ma már alig van ott keresztény ember akit ez életbevágó kérdésekben félre lehetne vezetni üres levegőverdesékekkel és hamis kiszólásokkal. Ezek a füzetek templomi köny-

vestáblán vagy bármely jó könyvkereskedésben megtalálhatók, de megrendelhetők magánál a Magyar Egyházirodalmi Iskolánál is. (Budapest, IV. Papnevelde-u.)

— **Az Élet** szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) január 16-i száma a következő tartalommal jelent meg: Görög problémák. Rally A. — Költemények. Lampérth Géza. — Őrszemek. (Elbeszélés.) Barangó B. Béla. — Boldog otthon. (Regény.) Cyrián. — Török imaházak Magyarországon. Dr. Polgár Iván. — A vasvitéz. (Elbeszélés.) Blaskó Mária. Kultúra. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitünő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-út 15. Előfizetési ára félévre 10 K. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szeg. Drága jó Uram, Önnek nagyon is igaza van. De mégis Önök a hibások! Miért? Azért mert nincs bátorságuk kihirdetni a népek pl. újév napján, hogy a vizkeresztii káosz elmarad, és helyette nagyszombaton a frissen szentelt vízzel fogjuk megáldani a házakat. De hát szabad ezt tenni? Hogyne, hiszen a főpásztor már egyik körlevelében föl is hívta a figyelmet erre. A

zsinaton pedig ezt a kijelentést tette: „Propter benedictionem domorum nemo omittat missam sollemnem neque concionem. Ubi commode fieri potest, sollemnitas benedictionis domorum ad aliud festum aptius... transferatur.” (Acta et Decr. Syn. Pag. 55.) Már pedig mindenütt lehet, csak akarni kell. Ha valaki azzal állana elő, hogy a hívek zugalodnak, ez tünor inanis. Okosan kell csak beszélni a néppel, mert az megérti az okos szót. Tehát jövöre ezt ad notam veheti és így is járhat el. Isten és az egyház előtt joga van hozzá.

A másik kérdésére: megkaptuk a kéziratot. Alkalm adtán sorát ejtjük. Közreműködését kérjük.

Bögözi I. Nagyág. A híreket köszönjük. Egyik elkésett. A másik nem.

Baár T. Költeményeket csak ritkán közlünk, akkor is csak a legsikerültebbeket. Az Öné — bár a jobbakk közé tartozik — még sem versenyezhet a mai számunkban közölt költeménnyel. Mi pedig a költemények elbírálásánál ezt a mértéket alkalmazzuk.

Bálint Gy. Brassó. Multkor kifejezett reményünk csakhamar örömteljes valóra vált. A kéziratot meghozta a posta — bár a cenzura miatt egy kisé elkésve. Köszönjük. Közöljük. További jóindulatát kérjük.

Olasz A. Szamosujvár. Köszönjük a hírt. Máskor is szívesen látunk. Az ottani híteletről irhatnál egyet-mást.

Szemelvények. Nem közérdekű dolgok. Nem közölhetők.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje
WIEN, Alapított 1838. GYÁR:
VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

TELEFON
SZÁM 16.

Schäser Ferenc, Gyulafehérvár.

TELEFON
16. SZÁM

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Díjtalanul bárhol bemutatom.

ÍRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

A szerkesztésért felelős: **Péter Antal.**

Nyomatott a **Püspöki Lyceumi könyvnyomdában** (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.